

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฅ
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
การเลี้ยงลูกโคนม	3
การเลี้ยงลูกโคทดแทนในฟาร์มเกษตรกร	10
การเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้า	12
ผลการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้าที่มีต่อลูกโคและผลผลิตนม	14
ผลการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้าที่มีต่อแม่โค	18
บทที่ 3 ขอบเขตและวิธีวิจัย	24
วิธีการวิจัย	24
การบันทึกรวบรวมข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการวิจัย	27
การเจริญเติบโตของลูกโค	27
ปริมาณอาหารที่ลูกโคกินได้	30
ผลผลิตของแม่โค	32
ผลการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้าต่อระดับไขมันนม	36
การเกิดโรคเต้านมอักเสบ	37
การเกิดโรคสะดืออักเสบ	39
ความสมบูรณ์พันธุ์ของแม่โค	39
การเลี้ยงสัตว์อื่นร่วมด้วยในฟาร์ม	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 วิจัยกรณีผลการวิจัย	41
การเจริญเติบโตและสุขภาพของลูกโค	41
ผลผลิตนมของแม่โค	43
การอึ้นนมของแม่โค	45
การเกิดโรคเต้านมอักเสบ	45
ความสมบูรณ์พันธุ์ของแม่โค	46
การเกิดโรคสะดืออักเสบและผลกระทบ	46
การเลี้ยงสัตว์อื่นร่วมด้วยในฟาร์ม	46
ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ	47
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย	50
สรุปผล	50
ข้อเสนอแนะ	50
เอกสารอ้างอิง	52
ภาคผนวก	58
ประวัติผู้เขียน	83

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 คุณค่าทางอาหารของนมแม่, นมเทียม(นมผงทดแทน) และนมถั่วเหลือง	8
2 ส่วนประกอบของน้ำนมในระยะต่างๆ ของการรีด	13
3 ปริมาณและส่วนประกอบของน้ำนมที่ทำการวัดโดยวิธีต่างๆ	14
4 ผลการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้า ต่ออัตราการเจริญเติบโตของลูกโค	15
5 ผลของการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้าต่อผลผลิตนมของแม่โค	16
6 อัตราการเจริญเติบโตของลูกโคที่กินนมค้ำเต้า 6 และ 8 สัปดาห์	16
7 น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นต่อวันของลูกโคและปริมาณนมในระยะให้นมต่างๆ ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต้า	17
8 อัตราส่วนของแม่โคนมลูกผสม Holstein Friesian x Brahman ที่แห้งนมก่อน 70 วัน หลังคลอด	19
9 ผลของการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้า (restricted suckling) ต่อการเป็นโรคเต้านมอักเสบในแม่โค	20
10 การเกิดโรคเต้านมอักเสบของแม่โคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำเต้า 8, 12 สัปดาห์ และกลุ่มแม่โคไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ)	21
11 การเกิดเต้านมอักเสบในแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต้า 6 และ 8 สัปดาห์	22

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 ความสมบูรณ์พันธุ์ของแม่โคที่เลี้ยงลูก 6 และ 8 สัปดาห์	23
13 น้ำหนักของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์(กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และลูกโคเลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 3) ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 16 สัปดาห์	28
14 อัตราการเจริญเติบโตของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และลูกโคเลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 3) ในระยะต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 16 สัปดาห์	29
15 ปริมาณอาหารชั้น และนมที่ลูกโคกินได้ต่อตัวของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่่า หย่านม เมื่ออายุ 8 สัปดาห์(กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และลูกโคเลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 3) ในระยะต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 12 สัปดาห์	31
16 ผลผลิตนมปรับไขมัน 4 % ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3) ในระยะสัปดาห์ที่ 1, 4, 8, 12, 16 และ 20 ของการให้นม	32
17 ผลผลิตนมของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่อ อายุ 8 สัปดาห์(กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก(กลุ่มที่ 3) ในระยะ 2 สัปดาห์ ก่อนและหลังหย่านม	33
18 ผลผลิตนมปรับไขมัน 4 % ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่อ อายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3) ในระยะ 2 สัปดาห์ ก่อนและหลังหย่านม	34

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19 ผลผลิตนมสะสมปรับไขมัน 4 % ที่เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยทุกๆ ช่วง 4 สัปดาห์ ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต่า หย่านมเมื่อ อายุ 8 สัปดาห์(กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก(กลุ่มที่ 3) ในระยะต่างๆ ของการให้นม	35
20 ระดับไขมันนม ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต่า หย่านมเมื่อ อายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก(กลุ่มที่ 3) ในระยะของการให้นม	36
21 ระดับไขมันนมของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต่า หย่านมเมื่อ อายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก(กลุ่มที่ 3) ในระยะ 2 สัปดาห์ ก่อนและหลังหย่านม	37
22 การเกิดโรคเต้านมอักเสบของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต่า หย่านมเมื่อ อายุ 8 สัปดาห์(กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3)ในระยะต่างๆ ของการให้นม	38
23 การเกิดโรคสะดืออักเสบของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำเต่า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2) และลูกโคเลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 3) ในระยะกินนม	39
24 ความสมบูรณ์พันธุ์ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต่า หย่านมเมื่อ อายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1)หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์(กลุ่มที่ 2)และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก(กลุ่มที่ 3)	40

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 น้ำหนักมีชีวิตของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมแม่หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่ม 3) เมื่อแรกเกิดถึงอายุ 16 สัปดาห์	58
2 ปริมาณนมที่ลูกโคกินได้ต่อตัวต่อวัน ในแต่ละสัปดาห์ ของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่ม 3)	59
3 ปริมาณอาหารชั้นที่ลูกโคกินได้ต่อตัว ในแต่ละสัปดาห์ ของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่ม 3)	60
4 ผลผลิตนมเฉลี่ยที่รีดได้ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่ม 3) ในแต่ละสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 20	61
5 ผลผลิตนมสะสมเฉลี่ยที่รีดได้ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่ม 3) ในแต่ละสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 20	62
6 ระดับไขมันนมในแต่ละสัปดาห์ของการให้นม ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่ม 3) ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 20	63
7 ผลผลิตนมปรับไขมัน 4%เฉลี่ยของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่่า หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่ม 3) ในแต่ละสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 20	64

สารบัญตารางภาคผนวก(ต่อ)

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
8 ผลผลิตนมสะสมปรับไขมัน 4%เฉลี่ยของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่ํา หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่ม 3) ในระยะต่างๆ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 – 20	65
9 ผลผลิตนมที่รีดได้ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่ํา หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) ในระยะ 2 สัปดาห์ก่อนและหลังหย่านม	66
10 ผลผลิตนมที่รีดได้ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่ํา หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) ในระยะ 2 สัปดาห์ก่อนและหลังหย่านม	67
11 ผลผลิตนมที่รีดได้ของแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3) ในระยะ 2 สัปดาห์ ก่อนและหลังหย่านม	68
12 ผลผลิตนมที่รีดได้ปรับไขมัน 4 %ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่ํา หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) ในระยะ 2 สัปดาห์ก่อนและหลังหย่านม	69
13 ผลผลิตนมที่รีดได้ปรับไขมัน 4 % ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่ํา หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) ในระยะ 2 สัปดาห์ก่อนและหลังหย่านม	70
14 ผลผลิตนมที่รีดได้ปรับไขมัน 4 % ของแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3) ในระยะ 2 สัปดาห์ ก่อนและหลังหย่านม	71
15 ผลผลิตนมของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่ํา หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่ม 3) ในช่วง 4 สัปดาห์ของการให้นมในระยะต่างๆ	72

สารบัญตารางภาคผนวก(ต่อ)

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
16 ผลผลิตนมสะสมของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้างเต้า หย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่ม 3) ในระยะสัปดาห์ที่ 1, 4, 8, 12, 16 และ 20 สัปดาห์	73

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 นำหนักมีชีวิตรอดของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่้า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 3) ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 16 สัปดาห์	74
2 ปริมาณนมที่ลูกโคกินได้ต่อตัวต่อวันของลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่้า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมแม่ หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 3) ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 12	75
3 ผลผลิตนมที่รีดได้จริงของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่้า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3) ของการให้นมในแต่ละสัปดาห์(1 - 20 สัปดาห์)	76
4 ระดับไขมันนมที่รีดได้จริงของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่้า หย่านมเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3) ของการให้นมในแต่ละสัปดาห์(1 - 20 สัปดาห์)	77
5 ผลผลิตนมปรับไขมัน 4 % ของนมที่รีดได้ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำแต่้าหย่านมเมื่อ 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1) หย่านมเมื่อ 12 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 2) และแม่โคที่ไม่ได้เลี้ยงลูก (กลุ่มที่ 3) ของการให้นมในแต่ละสัปดาห์	78
6 สภาพโรงเรือนรีดนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ต.ยุหว่า จ.เชียงใหม่	79
7 ลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่้าหย่านม 8 สัปดาห์ (กลุ่มที่ 1)	79
8 ลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมค้ำแต่้าปล่อยให้ลูกดูดกินนมจากแม่โค (กลุ่มที่ 1 และ 2)	80
9 ลูกโคที่เลี้ยงด้วยนมแม่ (กลุ่มที่ 3)	80

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
10 การชั่งน้ำหนักลูกโคด้วยตาชั่งแบบแขวน	81
11 การประมาณน้ำหนักลูกโคโดยใช้สายวัดรอบอก	82

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University